

Hannes Tiira

VITRIINIEN VIIDAKOSSA – AKTIIVINEN AHDINGOSSA

Loikoilua lordi Wellingtonin vuoteella Waterlooossa. Torjuttu yritys tunkeutua Filip II:n vaunuihin Lissabonissa. Samassa kaupungissa Feira popularin (kansantaiteen museon) vitriinit auki vain minua varten. Luettelin kolme mieleenpainuvinta elämystä Euroopan museoiden saralta. Sokean miehen askel historian uumeniin on ollut keveä ja raskas.

Minua saa syystä haukkua historiafriikiksi. Himo hyökkäsi paidan alle ollessani 9-vuotias poika, joka luki suurennuslasin avulla *Kansojen historian* osat kannesta kanteen. Äiti päätti panna oppikouluun, vaikka näköä oli jäljellä enää rahtunen. Sieltä sitten yliopistoon Suomen ja Skandinavian kirkkohistoriaa sekä Suomen yleistä historiaa lukemaan. Myöhemmin olen kirjoittanut muun muassa 15 tietokirjaa historia-aiheista, kolme muista. Ei liene yllätys, että museoitakin on tullut kierreltyä aika ahkerasti.

KATSOA SAA

Muttei koskea. Tuplakäsky kuullaan käytännöllisesti katsoen maailman kaikissa museoissa. Esineet Tohmajärven Maiju Lassila -huoneesta British Museumiin on kätketty vitriineihin. Sokea ei tietenkään pysty noudattamaan katsontalupaa. Hän saa tyytyä oppaan tai seuralaisen kuvaukseen sisällöstä. Oma aistielämys jää saamatta. Koska saman ja enemmänkin tavoittaisi kuuntelemalla Googlen tekstiä, ette ihmetelle, jos sokea kaipaa rullaluistimia vilistääkseen vikkelästi halki vitriiniviidakon. Nojatuolimatkailu rasittaa jalkoja vähemmän kuin tepastelu museon epäystävällisillä lattioilla. Seisonta on jalantappolaji.

Uskon kaikkien sokeiden laillani ymmärtävän, miksi vanhat, hauraat esineet täytyy viedä vitriiniin. Onko sinne viety paria poikkeusta (Aboa Vetus & Ars Nova ja Uumajan Gammlia) lukuun ottamatta kuitenkin liikaa? Entä pienoismallit? Ei käy törkeän kalliiksi teettää halvasta materiaalista muotoiltuja malleja museon tärkeimmistä aarteista. Toimintaan on mahdollista saada rahoitusta ulkopuolelta.

TEKEMÄLLÄ OPIT

Minkä kuulet, unohdat; minkä näet, muistat; minkä teet, opit! Kiinalainen sananlasku rohkaisee interaktiivisuuteen. Museoissa on nykyään mahdollista tehdä yhtä ja toista itse. Varsinkin lapset saavat piirtää, pelata, kokata, leikkiä ja niin edelleen. Sokeatkin toivovat lisää tätä lajia. En vaadi enää saada tunkeutua Filip II:n vaunuihin. Ajelu vaunujen pienoismallilla tuntuisi kyllä komealta.

RAASEPORIN PORTAAT

Joidenkin museoiden käsitys saavutettavuudesta on, että kaikki on tehty, kun portaisiin tuotiin luiskat. Hyvä sekin. Sokeiden ongelmat eivät liity yhtä paljon liikuntaan kuin esimerkiksi pyörätuolin käyttäjien. En silti enää marise liikuntavammaisten suosinnasta ratkaisuisissa. Kävin kas Raaseporin linnan raunioilla. Portaat ylimpään kerrokseen olivat sokeallekin hengenvaaralliset. Raasepori ei ole ainoa tällainen kohde, mutta se on huonolla tavalla hyvä esimerkki.

Kirjoittaja on 61-vuotias sokea tietokirjailija ja pastori, Satakunnan Museon ystävät ry:n ex-varapuhis ja Porin kulttuurilautakunnan jäsen